

Magyar termék: az önkéntes jelölések

A Vidékfejlesztési Minisztérium 2012-ben alkotta meg azt a rendeletet, amelyben meghatározta az egyes önkéntes jelölésekkel szemben támasztott legfontosabb követelményeket. Nevezetesen, hogy mi tekinthető magyar terméknek, vagy mitől lesz különleges minőségű egy élelmiszer. Az előző lapszámban olvasható cikkből megismerhették a magyar, a hazai és a hazai feldolgozású termék fogalmak pontos jelentését, most elsősorban a rendelet bevezetésének kezdeti nehézségeiről és az elmúlt év tapasztalatairól ejtünk néhány szót.

A magyar termék rendeletként ismertté vált szabályozás (74/2012. (VII. 25.) VM rendelet) az az eszköz, amely szigorította többek között a „magyar termék” megjelölések használatát az élelmiszerek csomagolásán és reklámozása során. A korábbi években számos olyan önkéntes megjelöléssel vagy reklámmal találkozhattak a fogyasztók, ahol megjelent valamilyen felirat, logó, védjegy vagy egyéb ábrázolási mód, amely az élelmiszer magyar eredetére, kiválóságára vagy kézműves előállítására utalt. Ezeket a megjelöléseket az élelmiszer-vállalkozók igen eltérően értelmezték, és sok esetben önkéntelenül is félrevezették a fogyasztókat. A 2012-ben kiadott önkéntes szabályozásra azért került sor, hogy a jelölésben feltüntetett fogalmakat egységesen értelmezzék a termelők, a gyártók és a kereskedők. Amennyiben ugyanis egy fogalom többféle módon is értelmezhető, az a fogyasztók félrevezetésének lehetőségét rejti. Így a jószándékú információk is inkább a bizalmatlanság növeléséhez vezethetnek. A saktárca ezért tartotta fontosnak, hogy egyes, az élelmiszerek csomagolásán feltüntethető önkéntes megjelöléseket külön nemzeti jogszabályban is szabályozza. Ennek célja tehát az volt, hogy segítse a fogyasztók pontos és hiteles tájékoztatását, illetve támogassa a fogyasztói bizalom erősítését a magyar, a hazai és a hazai feldolgozású termékek iránt.

A rendelet alkalmazása nem indult zökkenőmentesen. Az élelmiszer-vállalkozások számára nem volt egyértelmű, hogy a rendeletben meghatározott fogalmak (pl. magyar, hazai, hazai feldolgozású, kézműves) alkalmazása kötelező-e mindenkire nézve, vagy önkéntes. Fontos hangsúlyozni, hogy nem kötelező alkalmazni ezeket a fogalmakat vagy megkülönböztető jelöléseket egy élelmiszer csomagolásán vagy reklámján, de ha egy élelmiszer-vállalkozó úgy dönt, hogy szeretné például magyar termék jelöléssel ellátni az élelmiszert, akkor már meg kell felelnie a rendeletben meghatározott követelményeknek.

A kereskedelmi láncok a rendelet hatályba lépését, azaz 2012. szeptember 1-jét követően már megkezdtek az önkéntes eredetjelölések alkalmazását a reklámokban és akciós újságokban, azonban a tapasztalatok szerint nem volt egységes a magyar, a hazai és a hazai feldolgozású termék fogalmak értelmezése. Többször előfordult, hogy nem feldolgozott élelmiszer esetében is a hazai, illetve hazai feldolgozású élelmiszer megjelölést alkalmazták, miközben ezek a jelzők kizárólag a feldolgozott élelmiszerek esetében értelmezhetők. Visszatérő módon fordult elő, hogy dobozos tej, tejföl vagy tálcás csirkecomb esetében a hazai termék megjelölést tüntették fel.

Nehezen elképzelhető – bár elvileg lehetséges –, hogy a dobozban lévő tej egyik fele magyar, másik fele import eredetű, még nehezebben képzelhető el ugyanez egy csirkecomb esetében. Rendszeres jelzéseink, illetve a láncok minőségügyi vezetőivel folytatott konzultáció során tisztázódtak ezek a kezdeti félreértések és a 2013. szeptembere után megjelent termékcsoomagolásokon többségében ilyen durva hibák már jellemző módon nem fordultak elő.

A kereskedelmi láncok mellett a termelők is nagy érdeklődést mutattak az önkéntes megjelölések iránt, ugyanakkor az élelmiszer-feldolgozóipar részéről sajnos jelentős passzivitás volt tapasztalható a magyar, a hazai és a hazai feldolgozású termék fogalmak alkalmazása során. Az élelmiszer-feldolgozóipar passzivitásának egyik oka lehet, hogy 2014 decemberétől jelentősen változnak az európai uniós élelmiszer-jelölési jogszabályok. A hazai rendelet azonban összhangban van az uniós szabályokkal, így a magyar termék rendelet módosítására már nem kell számítani.

A tárca tapasztalata szerint még kevés azon vállalkozások száma, amelyek az egyéb külön engedély és költség nélkül használható magyar, hazai és hazai feldolgozású termék megjelöléseket, szóösszetételeket alkalmazza. Sok esetben olyan élelmiszer-feldolgozó sem alkalmazza az önkéntes jelölést, amelynek terméke a magyar termék kategóriába sorolható.

A Vidékfejlesztési Minisztérium fontosnak tarja, hogy az élelmiszer-vállalkozások megfelelő információval rendelkezzenek az önkéntes jelölések használatáról. A tárca annak érdekében, hogy segítséget nyújtson az élelmiszer-vállalkozóknak a rendelet helyes értelmezésében és alkalmazásában, 2012 decemberében egy útmutatót adott ki. Ennek köszönhetően 2013 szeptemberéig már számos élelmiszer-vállalkozás a rendeletnek megfelelő értelmezésben elkezdte alkalmazni a magyar, a hazai és a hazai feldolgozású termékfogalmakat mind a reklámokban, mind a csomagolásokon.

Az útmutató, valamint a rendelettel kapcsolatos egyéb információk elérhetők a VM honlapján az alábbi linken: <http://elelmiszerlanc.kormany.hu/magyar-termek-rendelet>